

Αριστοτέλης Μέντζος

Ιστοσελίδα : <http://www.kbe.auth.gr/meindex.html>

Email : mentzos@hist.auth.gr

Τηλ: 2310-997.197

ΑΝΑΛΥΤΙΚΟ ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ

Γεννήθηκα και σπούδασα στη Θεσσαλονίκη. Αποφοίτησα από τη Φιλοσοφική Σχολή (κατεύθυνση Αρχαιολογίας και Ιστορίας της Τέχνης) το 1973 με «άριστα».

ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ

Υπηρετώ στο ΑΠΘ από τον Οκτώβριο του 1975 ως βοηθός στην (ενιαία τότε) Φιλοσοφική Σχολή. Το 1989, μετά την ολοκλήρωση της διατριβής μου, διορίστηκα μόνιμος βοηθός και το 1990 εκλέχθηκα Λέκτορας της Βυζαντινής Αρχαιολογίας. Το 1993 εκλέχθηκα επίκουρος καθηγητής, το 1999 αναπληρωτής και από το 2006 είμαι καθηγητής της Βυζαντινής Αρχαιολογίας στο τμήμα Ιστορίας-Αρχαιολογίας.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Από το 1989 διδάσκω ανελλιπώς στα προπτυχιακά μαθήματα του Τομέα Αρχαιολογίας και από το 1993-94 διδάσκω και στο μεταπτυχιακό πρόγραμμα του Τμήματος. Παρακολούθησα και παρακολουθώ πολλές διατριβές και μεταπτυχιακές εργασίες. Τα καλοκαίρια εκπαιδew τους φοιτητές στην διενέργεια ανασκαφής στην Πανεπιστημιακή ανασκαφή του Δίου.

Στα εργαστήρια ανασκαφής Δίου, 2008.

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ ΕΚΤΟΣ ΑΠΘ

Το 1991 δίδαξα στο χειμερινό εξάμηνο στο School of Divinity του Πανεπιστημίου του Harvard στο πλαίσιο του μαθήματος New Testament Archaeology το μάθημα Early Christian Architecture in the Balkans. Το 1994 ορίστηκα εξωτερικό μέλος και παρακολούθησα την πορεία της διδακτορικής διατριβής του Jim Skedros, διδακτορικού υποτρόφου στο School of Divinity, με θέμα: *St. Demetrios of Thessaloniki: Civic Patron and Divine Protector*, και το φθινόπωρο του '96 κατέθεσα εισηγητικό σημείωμα στην κρίση της διατριβής του.

Έχω διδάξει στο εαρινό εξάμηνο του 2003 στο κοινό Πρόγραμμα του ΑΠΘ και του Αμερικανικού Ιδρύματος «Παιδεία» σε αμερικανούς φοιτητές τα μαθήματα: Byzantine Art History και History and Archaeology of Byzantine Greece. Το 1998 δίδαξα στο πρόγραμμα αριστούχων φοιτητών Αμερικανικών Πανεπιστημίων, National Honors Semester in Greece, organized by the National Collegiate Honors Council the University of Omaha, Nebraska.

Έχω διδάξει σε Σεμινάρια επιμόρφωσης καθηγητών Μ. Εκπαίδευσης της ΣΕΛΜΕ, στο Πρόγραμμα επιμορφώσεως Φιλολόγων (ΕΠΕΑΕΚ) του Τμήματος Φιλοσοφίας-Παιδαγωγικής το 1999/2000 και 2000/2001.

Δίδαξα στο επιμορφωτικό πρόγραμμα του ΙΜΧΑ για ιστορικούς της τέχνης και αρχαιολόγους το 2000 και το 2001. Έχω επίσης διδάξει στο Σχολείο Νέας Ελληνικής του Πανεπιστημίου και σε μαθήματα επαγγελματικής συγκρότησης για προσωπικό συντήρησης αρχαιοτήτων στο πλαίσιο προγράμματος LEADER.

ΑΝΑΣΚΑΦΙΚΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Μετείχα στην ανασκαφή του Οκταγώνου των Φιλίππων από το 1975 ως το 1979. Από την συμμετοχή μου αυτή προέκυψαν διάφορα δημοσιεύματα, ατομικά ή σε συνεργασία. Μετείχα στην Πανεπιστημιακή ανασκαφή της Βεργίνας (1975), στην Πανεπιστημιακή ανασκαφή των Φιλίππων, (1989, 1990). Από το 1975 ως σήμερα μετέχω στην Πανεπιστημιακή ανασκαφή του Δίου Πιερίας, όπου έχω την ευθύνη του παλαιοχριστιανικού τομέα της ανασκαφής. Από την συμμετοχή μου αυτή προέκυψαν επίσης αρκετά ατομικά δημοσιεύματα.

ΔΙΑΛΕΞΕΙΣ - ΕΡΕΥΝΕΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

Το χειμώνα του 1991 έδωσα διάλεξη στο School of Divinity του Πανεπιστημίου Harvard με θέμα την κοιμητηριακή βασιλική του Δίου.

Την ίδια περίοδο προσκλήθηκα και έδωσα διάλεξη για τα μνημεία των Φιλίππων στο St Michael's Institute for Medieval Studies του Πανεπιστημίου του Toronto.

Τον Δεκέμβριο του 1993 προσκλήθηκα στο Πανεπιστήμιο του Nottingham, όπου μίλησα με θέμα: “Το Δίον κατά την όψιμη αρχαιότητα”.

Το Νοέμβριο του 1997 προσκλήθηκα σε ημερίδα που διοργάνωσε το King's College του Λονδίνου με θέμα: “Thessaloniki in Late Antiquity & Byzantium”, όπου και έδωσα διάλεξη με θέμα: “The Thessaloniki Rotunda in the Early Christian and

Byzantine years”.

Την άνοιξη του 1995 εργάστηκα ερευνητικά στη βιβλιοθήκη του Institute for Medieval Studies του Πανεπιστημίου του Toronto.

Στο δίμηνο Μαΐου – Ιουνίου του 2003 εργάστηκα ερευνητικά στο Πανεπιστήμιο του Princeton NJ, με τη συμφωνία ανταλλαγών μεταξύ του ΑΠΘ και του Program for Hellenic Studies του Princeton.

ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ

-1993 Μέλος της Επιστημονικής-Οργανωτικής Επιτροπής του Συμποσίου ‘Η Πιερία στα βυζαντινά χρόνια’.

-2000, Αθήνα Μέλος της Οργανωτικής επιτροπής του διεθνούς Συμποσίου *Η Βυζαντινή γλυπτική 7ος-12ος αιώνας – LasculptureByzantine, VIIe – XIIesiecle.*

-2011, 7-10 Απριλίου Οργάνωσα μαζί με την συνάδελφο Ν. Πούλου, το Διεθνές Συνέδριο της Εταιρείας LRCW 4, **4ο** Διεθνές Συνέδριο για την Υστερορωμαϊκή Κεραμική τα Μαγειρικά Σκεύη και τους Αμφορείς στη Μεσόγειο: Αρχαιολογία και Αρχαιομετρία Μεσόγειος: Μια αγορά χωρίς σύνορα.

-2011, 16-18 Δεκεμβρίου. Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής του Διεθνούς Συμποσίου *Byzantium & the Arabs: Encounter of Civilizations* (Βυζάντιο και Άραβες: Συνάντηση πολιτισμών), που έγινε στο ΑΠΘ (ΚΕΔΕΑ).

ΛΟΙΠΗ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ

Είμαι πρόεδρος του Ιδρύματος Βυζαντινών Ερευνών (ΚΒΕ) από το 2011. Είμαι επίσης μέλος του ΔΣ του ΚΒΕ από το 2008. Είμαι μέλος του ΔΣ του Κέντρου Διαφύλαξης Αγιορειτικής Κληρονομιάς (ΚεΔΑΚ).

Χρημάτισα διευθυντής του Τομέα Αρχαιολογίας στα έτη 2008-09 και 2009-10.

Είμαι μέλος της Συντακτικής Επιτροπής στα περιοδικά: *Μνημείο και Περιβάλλον* και *ArchaeologiaBulgaria*. Είμαι μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής στο Περιοδικό *Περί Θράκης*.

Είμαι επίσης μέλος της Χριστιανικής Αρχαιολογικής Εταιρείας, της εταιρείας ΑΙΜΟΣ και της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών.

ΟΙ ΘΕΣΕΙΣ ΜΟΥ

Ο Νόμος 4009/2011

Όπως έχω κατ’ επανάληψη δηλώσει, θεωρώ τον νέο Νόμο έναν επικίνδυνο και περιττό για την ελληνική πραγματικότητα πειραματισμό. Ο Ν. 4009 σχεδιάστηκε από άτομα με περιορισμένες γνώσεις περί την Α Ε. Προχώρησε αυταρχικά, με την ελάχιστη ανατροφοδότηση (feedback) από τον χώρο των ενδιαφερομένων. Το κύριο γνώρισμά του είναι η προσπάθεια ανατροπής όλων των αρχών του Ν. 1268 και η άκριτη υιοθέτηση προτύπων του εξωτερικού. Η εφαρμογή του μοιραία θα οδηγήσει

την Ανώτατη Εκπαίδευση σε περιπέτειες.

Ωστόσο, ο 4009 αποτελεί Νόμο του κράτους και εμείς είμαστε δημόσιοι λειτουργοί και όχι αναρχικοί των Εξαρχείων. Θα πρέπει να εφαρμόσουμε τον Νόμο, αλλά παράλληλα με την λειτουργία του Ν 4009 θα πρέπει να κινήσουμε διαδικασίες τροποποίησης, ώστε να απαλείψουμε τα λάθη και τις αβλεψίες. Παράλληλα μπορούμε να εγκαταστήσουμε πρακτικές με τις οποίες να διορθώσουμε τα σημεία του Νόμου, που έρχονται σε αντίθεση με την ακαδημαϊκή μας παράδοση, ώστε να εξασφαλίσουμε την ομαλή λειτουργία του Πανεπιστημίου.

Ο ρόλος του Συμβουλίου Διοίκησης του Ιδρύματος

Με την πρώτη θητεία του το Συμβούλιο μπαίνει ουσιαστικά σε αχαρτογράφητα νερά. Ο νέος Νόμος του δίνει ευρύτατες αρμοδιότητες, οι οποίες μάλιστα παρουσιάζονται από τους απολογητές του ως εχέγγυα πραγματικής αυτονομίας του Πανεπιστημίου. Πιστεύω ότι η εντύπωση αυτή είναι παραπλανητική, διότι, τελικά, καμιά κυβέρνηση δεν θα δεχθεί να εκχωρήσει προνομίες που σχετίζονται με την πολιτική της επιβίωση. Το Συμβούλιο πρέπει να προχωρήσει με μεγάλη προσοχή στην άσκηση των αρμοδιοτήτων του. Ο ρόλος του Συμβουλίου, οργάνου τυπικά επιτελικού, έστω και αν σ' αυτό πλειοψηφούν οι ακαδημαϊκοί, πιστεύω ότι πρέπει να παραμείνει εξελεγκτικός των αποφάσεων των ακαδημαϊκών οργάνων. Κυρίως το Συμβούλιο πρέπει να αποφύγει την εμπλοκή του σε τρέχοντα ζητήματα ακαδημαϊκού χαρακτήρα. Ιδιαίτερη σημασία έχει η έγκριση από το Συμβούλιο του Οργανισμού και του Εσωτερικού Κανονισμού του Α.Π.Θ. Τα παραπάνω κείμενα θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο εκτεταμένης διαβούλευσης και στην τελική μορφή τους θα πρέπει να εκφραστεί η βούληση του σώματος των διδασκόντων.

Η επιλογή των εξωτερικών μελών

Σε παλιότερες συζητήσεις έχουν προταθεί κριτήρια της επιλογής των εξωτερικών μελών του Συμβουλίου (προτάσεις Παντή). Τα κυριότερα από τα κριτήρια αυτά μπορεί, μετά από συμφωνία των οκτώ, να χρησιμοποιηθούν για την επιλογή των εξωτερικών μελών του Συμβουλίου. Κυρίως θα πρέπει να γίνει σαφές ότι τα εξωτερικά μέλη θα έρθουν για να προσφέρουν και όχι για να τιμηθούν.

Η εκλογή του Πρύτανη

Το Συμβούλιο θα πρέπει να σεβαστεί την ακαδημαϊκή παράδοση, σύμφωνα με την οποία η εκλογή του πρύτανη να γίνεται από το σώμα των πανεπιστημιακών δασκάλων. Αν οι υποψηφιότητες είναι περισσότερες από τρεις, θα πρέπει το Συμβούλιο να προκρίνει τις επικρατέστερες σε αποδοχή από το εκλογικό σώμα υποψηφιότητες.

Κοσμήτορες, Σύγκλητος

Η διάταξη του Νόμου για υπόδειξη των κοσμητόρων από τον πρύτανη είναι αντίθετη στα ελληνικά ακαδημαϊκά ήθη και η εφαρμογή της θα προκαλέσει προβλήματα στην λειτουργία των Σχολών. Το Συμβούλιο, σε συνεργασία με τον νέο πρύτανη, μπορούν να προχωρήσουν σε, άτυπες μεν ουσιαστικές δε, διαδικασίες υπόδειξης των κοσμητόρων από τις Σχολές. Όσον αφορά την Σύγκλητο, ο ρόλος της υποβαθμίζεται αναίτια από τον νέο νόμο. Η συμμετοχή της στη διαχείριση των ακαδημαϊκών θεμάτων θα πρέπει να ενισχυθεί.

Είναι θετικός ο περιορισμός των οργάνων και των επιπέδων διοίκησης. Δεν πρέπει όμως σε κανένα σημείο να αγνοηθεί η παράδοση του αντιπροσωπευτικού χαρακτήρα των οργάνων. Όσον αφορά την οργάνωση των σπουδών, τον κύριο λόγο πρέπει να έχουν τα σώματα των διδασκόντων και εισηγητικό ρόλο η Σύγκλητος.

Είναι αντίστοιχα επιθυμητή μια ευελιξία και επικοινωνία των προγραμμάτων σπουδών μεταξύ τους. Πρέπει να ξεφύγουμε από την άκαμπτη οργάνωση του Ν 1268, ώστε οι φοιτητές να έχουν περισσότερες επιλογές και να μπορούν υπό προϋποθέσεις να αναπροσδιορίζουν το αντικείμενο των σπουδών τους.

Στο ζήτημα της συγκρότησης των εισηγητικών επιτροπών και των εξελίξεων του ΔΕΠ, ενώ είναι θετικό το «συμμάζεμα» των διαδικασιών, είναι από την άλλη επικίνδυνο να αφήνεται η όλη διαχείριση της εκλογής σε ένα μόνο πρόσωπο, στον κοσμήτορα, η ίδια η εκλογή να γίνεται από περιορισμένο αριθμό εκλεκτόρων και να αποκλείεται από αυτήν η συνέλευση των διδασκόντων της ακαδημαϊκής μονάδας.

Οι ανθρωπιστικές σπουδές

Σε συνθήκες οικονομικής στενότητας οι ανθρωπιστικές σπουδές πλήττονται περισσότερο. Αυτό συμβαίνει διότι κυριαρχεί η απαίτηση για άμεση απόδοση των σπουδών στο επίπεδο της οικονομίας. Ωστόσο η υποβάθμιση των ανθρωπιστικών σπουδών είναι επικίνδυνη για την κοινωνική συνοχή, ιδίως μιας μικρής χώρας, όπως Ελλάδα, της οποίας η εθνική επιβίωση δεν είναι μόνο ζήτημα οικονομικής αυτάρκειας αλλά και αντίστασης στις τάσεις αφομοίωσης από τις οικονομικά και πολιτιστικά κυρίαρχες χώρες. Οι ανθρωπιστικές σπουδές στην χώρα μας πρέπει να εκσυγχρονιστούν αλλά και να ενισχυθούν για να λειτουργήσουν ως παράγων συντήρησης της εθνικής μας ταυτότητας.

Συμπερασματικά

1 Το πανεπιστήμιο παρέχει παιδεία. Η έρευνα στο Πανεπιστήμιο πραγματοποιείται κατ' αρχήν προς όφελος της εκπαίδευσης. Το Πανεπιστήμιο δεν είναι επιχείρηση, έστω και αν σε κάποιο βαθμό χρησιμοποιεί οικονομικά κριτήρια στον υπολογισμό κόστους –απόδοσης. Κύριο κριτήριο πρέπει να είναι η εξυπηρέτηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας και τον κύριο λόγο σ' αυτήν πρέπει να έχουν όργανα με ακαδημαϊκό χαρακτήρα.

2 Το Συμβούλιο δεν πρέπει να εμπλακεί στον σχεδιασμό των σπουδών. Η πρακτική του Συμβουλίου πρέπει να είναι να σέβεται τις αποφάσεις της συγκλήτου.

3 Καθώς μέσα στις οικονομικές συνθήκες που διαγράφονται το Συμβούλιο θα είναι αναγκασμένο να ακολουθήσει μια πολιτική εξορθολογισμού των δαπανών, θα πρέπει να γίνει κοινή πεποίθηση των διδασκόντων και όλων των εργαζομένων ότι ένα «λιτό» πανεπιστήμιο είναι ταυτόχρονα πιο αποτελεσματικό και αποδοτικό. Στις σημερινές συνθήκες πρέπει να προετοιμαστούμε για το ενδεχόμενο ότι η πορεία του «συμμαζέματος» θα γίνει αναγκαστική για την δημόσια Εκπαίδευση και θα αποτελέσει μακροπρόθεσμα προϋπόθεση για την επιβίωσή των ΑΕΙ, αν θέλουμε να διατηρήσουν τον δημόσιο χαρακτήρα τους.

4 Είναι σημαντικό να κατανοήσουμε ότι για να ευδοκιμήσουν οι αλλαγές στο Πανεπιστήμιο οι οποιοσδήποτε αλλαγές δεν πρέπει να προέλθουν από επιβολή από τα πάνω, από τα εκτελεστικά όργανα. Θα πρέπει, αντίθετα, να αναθεωρήσουν οι ίδιες οι ακαδημαϊκές μονάδες και οι υπηρεσίες τον τρόπο λειτουργίας και τις πρακτικές τους και παράλληλα, θα πρέπει να επιβραβεύονται οι καλές πρακτικές και η χρηστή διοίκηση.

5 Δεν πρέπει να παραβλέψουμε τον ειδικό ρόλο που παίζει το ΑΠΘ για την πόλη της Θεσσαλονίκης και την Μακεδονία. Όταν όλη η χώρα υποφέρει από τον υδροκεφαλισμό του κέντρου και τον στραγγαλισμό της περιφερειακής ανάπτυξης, το ΑΠΘ αποτελεί έναν από τους κυριότερους πόλους οικονομικής και πολιτιστικής ανάπτυξης της Θεσσαλονίκης. Αυτόν τον ρόλο του ΑΠΘ πρέπει να περιφρουρήσουμε και να αναδείξουμε παραπέρα στις νέες κρίσιμες για την χώρα συνθήκες.

Άρθρο στην εφημερίδα ΜΑΚΕΔΟΝΙΑ της 12/2/2012

Η ανάγκη για τον εκσυγχρονισμό του νομικού καθεστώτος της Ανώτατης Εκπαίδευσης ήταν από καιρό φανερή. Ωστόσο, ο νέος Νόμος για την Ανώτατη Εκπαίδευση δεν ήταν αυτό που χρειάζεται το ελληνικό πανεπιστήμιο: περιέχει πολλά καινούργια και ξένα προς την ελληνική πραγματικότητα στοιχεία και εισάγει πνεύμα διοίκησης απολυταρχικό· αποτελεί λοιπόν έναν αδόκιμο πειραματισμό και η εφαρμογή του θα προκαλέσει όχι ασήμαντες τριβές στα Πανεπιστήμια. Αυτό δεν σημαίνει ότι ο νέος νόμος είναι παντελώς βλαπτικός· έχει θετικά σημεία και μετά από τροποποιήσεις και αλλαγές μπορεί να γίνει θετικός για την Ανώτατη Εκπαίδευση.

Ένα από τα νέα στοιχεία είναι τα Συμβούλια Διοίκησης, 15μελή όργανα με ευρείες αρμοδιότητες, εκτελεστικές και εξελεγκτικές. Τα Συμβούλια θα πρέπει να χειριστούν τις εξουσίες τους με περίσκεψη. Θα πρέπει κυρίως να μην εμπλέκονται σε καθαρά ακαδημαϊκά ζητήματα. Θα πρέπει επίσης να παίρνουν υπόψη τους κάθε φορά την

βούληση της ακαδημαϊκής κοινότητας στις κρίσιμες αποφάσεις, όπως ο ορισμός των οργάνων διοίκησης.

Η επιλογή των εξωτερικών μελών των Συμβουλίων θα πρέπει να γίνει ανάμεσα σε άτομα που έχουν κοινωνική αναγνώριση και συγκεντρώνουν ορισμένα χαρακτηριστικά: Δεν έχουν εκκρεμότητες με τον Νόμο και τις οικονομικές υπηρεσίες του κράτους, διαμένουν στον ευρύτερο τόπο του Πανεπιστημίου, δεν έχουν αναμειχθεί σε δραστηριότητες ξένες προς τα ακαδημαϊκά ήθη.

Οι εκλογές για τα οκτώ εσωτερικά μέλη των Συμβουλίων σαμποτάρονται από μικρή μερίδα συναδέλφων και φοιτητών. Η στάση αυτή είναι πολιτικά ασυμβίβαστη με τους κανόνες της δημοκρατίας και ζημιώνει το Πανεπιστήμιο, διότι ευτελίζει τους θεσμούς και υπονομεύει το κύρος του νέου οργάνου.

Οι προτεραιότητες του Πανεπιστημίου στο άμεσο μέλλον είναι να διασφαλίσει την επιβίωσή του σε συνθήκες σκληρών περικοπών, χωρίς να χάσει τον δημόσιο χαρακτήρα του και τη λειτουργία του προς όφελος του κοινωνικού συνόλου. Για να το πετύχει αυτό θα χρειαστεί την συναντίληψη και την συστράτευση όλων όσοι εργάζονται στο Πανεπιστήμιο. Ειδικά το ΑΠΘ έχει την ευθύνη να στηρίξει την κοινωνία της πόλης και να αφιερώσει μέρος της ερευνητικής του προσπάθειας στην ανάδειξη της πόλης και στην θεραπεία των αναγκών της

Αριστοτέλης Μέντζος